

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

PROMĚNA ČÍNSKÉ NEVĚSTY V PRŮBĚHU TŘÍ GENERACÍ V ŠANGHAJI

The transformation of traditional Chinese bride over three generations in Shanghai

OLOMOUC 2016 Edita Bacíková

Vedoucí diplomové práce: Prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma *Proměna čínské nevěsty v průběhu tří generací v Šanghaji* vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci

dne.....

.....

podpis

Anotace

Příjmení a jméno autora: Bacíková Edita

Název katedry: Katedra asijských studií

Název fakulty: Filozofická fakulta

Název bakalářské práce: Proměna čínské nevěsty v průběhu tří generací v Šanghaji

Vedoucí bakalářské práce: Prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr.

Počet znaků: 60 194

Počet stran: 51

Počet zdrojů: 21 (včetně dotazníku)

Klíčová slova: Svatba, nevěsta, žena, manželství, generace, obřad, rituál, tradice, symbol, energie, sexualita.

Anotace:

Tato bakalářská práce si klade za cíl objasnit, jak se proměnila čínská nevěsta během tří posledních generací ve městě Šanghaj. Rovněž předkládá hypotézu, že tradiční čínská svatba je v Šanghaji pomalu vytlačována západními svatebními zvyklostmi. Odpovídá na otázky, jak se vyvíjí přístup nevěsty ke svatbě, jak se mění možnosti na soužití páru a vzájemnou intimitu před svatbou a jaké tradice se během svatebního dění dodržují a které jsou naopak na ústupu. Zpracování a vyhodnocení dat je provedeno na základě dotazníků, na které odpovídalo dvacet respondentek v každé z porovnávaných tří generačních skupin. Teoretická část obsahuje popis svatebního dění, jeho náležitosti, rituály a rovněž vysvětluje symboliku. Praktická část znázorňuje u každé z otázek prostřednictvím výsečových grafů procentuální výsledky odpovědí u každé ze tří generací. Výsledkem této bakalářské práce bude potvrzení či vyvrácení stanovené hypotézy a rozebrání vyhodnocených dat.

Resumé:

Analyzovaný dotazník je tvořen osmnácti otázkami na odpověď ANO x NE a z jedné doplňující otevřené.

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Prof. PhDr. Dušanovi Lužnému, Dr. za odborné vedení při zpracování tématu, cenné rady a vstřícný přístup.

OBSAH

1	ÚVOD.....	10
2.	TEORETICKÁ ČÁST	12
2.1.	TRADIČNÍ ČÍNSKÁ SVATBA.....	12
2.2.	MODERNÍ ČÍNSKÁ SVATBA	15
2.3.	ČÍNSKÁ SVATEBNÍ SYMBOLIKA	17
2.3.1.	SVATEBNÍ SYMBOLIKA OVOCE A DARŮ	19
2.3.2.	SVATEBNÍ SYMBOLIKA JÍDEL.....	21
2.4.	ŠANGHAJ A SVATEBNÍ PRŮMYSL	22
3.	PRAKTICKÁ ČÁST	23
3.1.	ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	24
3.2.	VYHODNOCENÍ.....	41
	ZÁVĚR.....	44
	RESUMÉ.....	46
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	47
	SEZNAM PŘÍLOH	49
	ANKETA.....	50
	OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	51

Seznam tabulek a grafů:

Graf č. 1: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 1

Graf č. 2: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 1

Graf č. 3: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 1

Graf č. 4: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 2

Graf č. 5: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 2

Graf č. 6: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 2

Graf č. 7: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 3

Graf č. 8: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 3

Graf č. 9: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 3

Graf č. 10: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 4

Graf č. 11: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 4

Graf č. 12: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 4

Graf č. 13: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 5

Graf č. 14: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 5

Graf č. 15: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 5

Graf č. 16: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 6

Graf č. 17: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 6

Graf č. 18: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 6

Graf č. 19: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 7

Graf č. 20: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 7

Graf č. 21: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 7

Graf č. 22: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 8

Graf č. 23: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 8

Graf č. 24: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 8

Graf č. 25: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 9

Graf č. 26: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 9

Graf č. 27: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 9

Graf č. 28: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 10

Graf č. 29: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 10

Graf č. 30: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 10

Graf č. 31: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 11

Graf č. 32: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 11
Graf č. 33: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 11
Graf č. 34: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 12
Graf č. 35: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 12
Graf č. 36: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 12
Graf č. 37: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 13
Graf č. 38: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 13
Graf č. 39: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 13
Graf č. 40: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 14
Graf č. 41: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 14
Graf č. 42: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 14
Graf č. 43: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 15
Graf č. 44: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 15
Graf č. 45: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 15
Graf č. 46: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 16
Graf č. 47: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 16
Graf č. 48: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 16
Graf č. 49: Nejstarší generace (60 a více let) – otázka č. 17
Graf č. 50: Střední generace (35 – 59 let) – otázka č. 17
Graf č. 51: Nejmladší generace (18 – 34 let) – otázka č. 17
Tabulka č. 1: Nejčastější věk nevěsty u jednotlivých generací
Tabulka č. 2: Procentuální počet respondentek, které potvrdily daný rituál

Ediční poznámka

K přepisu čínských znaků do latinky byla výhradně použita abeceda *pīnyīn* s tónovými značkami. Veškerá taková slova jsou psána kurzívou.

1 ÚVOD

Čínská svatba patří mezi nejzajímavější čínské rituály a obřady. Číňané ho považují za jeden z nevýznamnějších okamžiků ve svém životě. Cílem této práce je zhodnotit vývoj a proměnu čínské nevěsty a čínské svatby v průběhu tří generací na území města Šanghaj. Účelem této práce je na základě ankety odhadnout vývoj a situaci, zda dochází k ústupu tradiční čínské svatby, jak ovlivňují západní trendy a svatební průmysl novodobou čínskou svatbu a jakým způsobem se vyvíjí možnosti žen na soužití s partnerem a předmanželskou intimitu.

Primárním zdrojem bude anketa podána třem generacím žen (babička, matka, dcera). Pro detailnější zkoumání je práce zacílená právě na ženy. Proměna role ženy a jejího životního stylu je během tří generací značná. Proto byly ženy prostřednictvím ankety vyzvány, aby odpověděly na několik otázek týkající se vztahové a svatební tematiky. Jedná se totiž též o oblasti, které se během uplynulých generací výrazně změnily. Výzkumu se účastní 20 respondentek v každém generačním stupni a v potaz budou brány jak stupně vzdělání, tak otázky sociální. Respondentky budou voleny ze stejné sociální střední třídy (např. učitelky na Univerzitě či úřednice). Důvodem zacílení výzkumu na střední třídu je její znatelný růst a cíl zjistit, jakým směrem se žena střední třídy, v již zmíněných otázkách, ubírá.

Pro svůj výzkum jsem zvolila město Šanghaj. Důvodem je znatelná proměna tohoto města během posledních let. Prolínání kultur Číny se Západem je čím dál znatelnější a cílem této práce je zjistit, jak moc je to patrné i na svatební ceremonii a do jisté míry i na svatebním průmyslu.

V sekundárních zdrojích českého původu je stěžejní autorkou L'ubica Obuchová, zejména knihy „Zásnuby, sňatky, rozvody“ a „Čínské symboly“ a rovněž „Číňané 21. Století.“ Obuchová je absolventkou Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (obor orientalistika–sinologie) a postgraduálního studia na Pekingském jazykovém institutu. Dalším důležitým autorem je sinolog a právník Vojta Vít a jeho „Čínský svět: Jak porozumět současné Číně, čínskému myšlení a chování.“ Mezi zahraničními publikacemi je třeba zmínit „Rodina a příbuzenství v Čínské společnosti“ od Maurice

Freedmana, britského antropologa, který byl jeden z největších odborníků na čínskou kulturu, působil na univerzitách Yale a v Oxfordu. Dále je třeba zmínit publikaci od R. Watsona – významného amerického antropologa, a P. Buckley – odborník na genderovou problematiku v Číně: „Manželství a nerovnost v čínské společnosti.“

V první části práce tradiční čínskou svatbu představím. Vysvětlím, co si pod tímto termínem představit, popíšu historický kontext a zmíním obecné svatební rituály. Též se zaměřím na čínskou svatební symboliku. V druhé části – v praktické rešerši, se budu věnovat vyhodnocení mého výzkumu. Hodlám jednotlivé generace srovnat a každou otázku znázornit v samostatném výsečovém grafu.

Jednotlivé otázky s grafy budou doplněny komentářem s vyhodnocením dat z ankety. Následující podkapitola obsáhne i patřičné generační vyhodnocení a shrnutí. Závěr práce zakončí zhodnocení práce a odpoví na hypotézy uvedené v úvodu. Práce bude doplněna obrázkovou přílohou a vzorem dotazníku v českém jazyce.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. TRADIČNÍ ČÍNSKÁ SVATBA

První zmínky o čínských svatebních obřadech, tak jak je známe dnes, pochází již z období pátého až třetího století před Kristem. Tomuto období se říká Období válčících států. Bylo to v době, kdy se Čína skládala z velkého množství malých států, které byly řízeny jednotlivými šlechtickými rody. V tomto období vznikalo mnoho konfliktů, ale i spojenectví. Na konci války zbylo pouhých sedm států. V této době byly napsány důležité knihy. Kniha obřadů, Kniha etikety a ceremonií a *Baihu Tong*. Tato trojice knih definovala takzvané Tři úmluvy a Šest obřadů, které byly ve svatebním obřadě nutné. Avšak už v té době byl rituál tak komplikovaný, že musel být ještě za Období válčících států značně zredukován. (Chinsese Wedding Traditions, 2014, online) Co zůstalo stejné napříč věky, jsou hlavní cíle manželství. Svatba vždy sloužila ke spojení dvou rodin a rozšíření rodiny o potomky. (Lim Li, 2003) Naše respondentky připadají oficiálně už do monogamních svazků, jelikož polygamie byla přípustná do vzniku ČLR. Přesto se v Číně hojně objevují aféry s vydržováním druhých a třetích „manželek-konkubín“. (Vojta, 2011)

Podle starých čínských tradic odráží vstup do manželského svazku filozofie, která je založená na principu rovnováhy dvou základních pravidel – pozitivního mužského jang a negativního ženského jing. Podle nich znamená spojení novomanželů soulad a rovnováhu, a zároveň je předpokladem vzniku nového života. (Obuchová, 2003) Číňané chápou svatbu jakou vstup do dospělosti. Takže člověk, který se neprovdal, bez ohledu na věk, není společensky dospělý. (Vojta, 2011)

Tradiční svatební barvou je červená. Věří se, že je to barva štěstí a života, jako barva krve. Tento zvyk vznikl pravděpodobně před 18 000 lety. (Lim Li, 2003) Napříč čínskou kulturou byla a je důležitým bodem symbolika a numerologie. Svou důležitost si tedy zachovalo datum svatby. Číslům se zde příkládá obrovský symbolický význam. Velmi nepříznivá je čtyřka, která znamená smrt. Naopak pozitivní je osmička, nejlepší je, když se v datu opakuje častěji, protože znamená štěstí a úspěšné hromadění majetku. (Katakhar, 2007)

Dalšími prvky, které se od vzniku nezměnily, je projevení úcty k rodičům a předkům, které vyplývají ze zavedeného kultu předků, který je v Číně velice rozšířený. Během svatby je důležité provést obřady, které žehnají novomanželům plodnost a bohatství. Ve starověku byl samotný obřad rozdělen do několika menších úkonů. (Chinsese Wedding Traditions, 2014, online) V dnešní době je svatební obřad jednodušší, ale jeho základní princip je stále stejný. Neměnné je také to, že rodiny investují do svatby mnoho peněz a to jednak z důvodu za účelem ukázat okolí vlastní blahobyť a že se rodině dobře daří, ale jednak z víry, že v životě Číňana jsou dvě nejdůležitější události. Jejich pojmenování potvrzuje symbolické vnímání barev. (Obuchová, 2003) Zprvce se jedná o „vhodně uzavřený sňatek, označovaný jako „radostná událost v červeném“ a za druhé o „radostnou událost v bílém. Tyto dva obřady se v myslích lidí spojují jako nezbytné podmínky spokojeného života, dohromady jsou označovány jako 红白喜事 (hongbai xishi).“ (Dvořák, 1900)

Obuchová (2003, s. 71) zmiňuje, že čínský sňatek má mít dvě části: zasnoubení a svatbu. Dle tradic byly zasnuby tvořeny dodržením tzv. tří listin a šest rituálů. Jedná se tedy nejprve o tři písemnosti, které se konaly před svatebním obřadem a byly součástí šesti základních svatebních rituálů.

1. Zásnubní dopis – jde o první kontakt mezi rodinami, aktivita vychází ze strany muže a dopis symbolizuje zájem na uzavření sňatku.
2. Darovací listina – součást darů, které jsou do rodiny nevěsty posílány.
3. Svatební listina – je doručena v den sňatku do rodiny nevěsty a potvrzuje „převod“ nevěsty.

Svatba byla a je tvořena četnými a dlouhými obřady. Zároveň než dojde k samotné svatbě, je zapotřebí projít šesti předsvatebními rituály. Dnes jsou již na ústupu, ale v minulosti patřily k samozřejmé proceduře předsvatebního období. (Obuchová, 2003).

Prvním krokem bylo seznámit rodinu budoucí nevěsty s úmyslem vdavek potencionálního ženicha. V minulosti byly na tuto vyjednávací činnost mezi rodinami

najímány dohazovačky. Součástí bylo i předání zasnubního dárku. Po přijetí a vyjednání podmínek sňatku došlo k numerologické kontrole, zda se k sobě pár skutečně osudově hodí. Výpočet se prováděl prostřednictvím dat narození (rok, měsíc, den, hodina). Pokud byl výsledek kladný, nic nebránilo přejít k dalšímu kroku. Pokud ne, jedinci by spolu do sňatku jít rozhodně neměli. (Jiangfeng, Tianhe, Yuhan 2009) V případě úspěchu docházelo k dalšímu úkonu, jednalo se o předání pozitivní zprávy numerologického výkladu rodině nevěsty a předání zasnubního dopisu spolu s darem. V dalším kroku se již slavnostně předávaly dary rodině nevěsty, které obsahují peníze, různé potraviny a dary k uctění předků. Tímto aktem byla stvrzena zasnubní dohoda a mohlo se dojít k vypočítávání správného svatebního dne. Počítá se opět s daty narození obou snoubenců. Po završení tohoto předposledního kroku, se mohlo přejít finálnímu úkonu – svatebnímu dni. Tento den uzavřelo období zasnub a předsvatební přípravu. Každá dekorace včetně svatebních šatů se pyšní červenou barvou a zdobné slavnostní nápisy nesou často znak „喜“ ve všech možných podobách. (Obuchová, 2003) Tento zvyk pochází od dynastie Tang. „Panuje legenda o mladíkovi, který pospíchal do císařského paláce složit velice důležitou zkoušku. Jenže jak pospíchal, tak onemocněl. Naštěstí jej našel doktor. Ten měl krásnou dceru a spolu o mladíka obětavě pečovali, až se zcela vyléčil. Při své rekonvalescenci se mladík zamiloval do lékařovy dcery, jenže musel odejít, aby stihl zkoušku. Lékařova dcera lásku opětovala a tak mu sdělila verš, který si měl zapamatovat, aby na ni nezapomněl a vrátil se. Mladík úspěšně díky verši, který mu jeho milá dala, zvládl těžkou císařovu zkoušku a získal vysoký post na císařském dvoře. Rychle se vydal za svou milou. Pár se vzal a z vděčnosti vystříhl Symbol dvojího štěstí a pověsil na zeď.“ (Čínské zboží, 2012, online)

Svatební rituál byl oproti zmíněnému procesu zasnub jednodušší. Blížící se svatbu dávala na vědomost strana ženicha. Projev byl velmi hlučný, využívala se pyrotechnika, zvuky bubnu a gongu. (Obuchová, 2003) Z domu ženicha započalo rovněž procesí. V jeho čele šli malí chlapci, kteří symbolizovali hojnost synů a ženich. Tento průvod směřoval k domu nevěsty. Nevěsta se do průvodu zapojila nastoupením do rudých hojně zdobených nosítek, které na sobě měly upevněné zrcadlo, jehož úkolem bylo nevěstu chránit před negativní energií a všemi zlými silami. Během průvodu byla na nosítka slavnostně házená rýže a papír. Účelem bylo rovněž ochránit nevěstu před zlými duchy. Stejný důvod měla i hlučná pyrotechnika. Házení fazolí či obilí před nosítka mělo

přinést štěstí ve formě mnoha synů. V průvodu byli také tanečníci a muzikanti. Nevěsta neměla možnost z nosítek vidět ven, to bylo zaručeno díky závěsům, které nevěstu bezpečně skryly, takže neměla možnost spatřit případné negativní znamení, například kočku, vdovu či studnu. Ze strany nevěsty se průvodu účastní jen družičky, zatímco její rodina truchlí. (Chinsese Wedding Traditions, 2014, online)

Po dorazení průvodu zpět k domu ženicha, byl před nosítka položen rudý koberec, aby nevěsta nepřišla do kontaktu s holou zemí. Nevěsta byla uvedena do domu ženicha. Ještě než mohl ženich sundat nevěstě rudý závoj, musela nevěsta zapálit sporák, aby odehnala zlé duchy a služebnictvo pro štěstí nasypat rýži do síta. Nevěsta a ženich byli předvedeni před rodinný oltář. U oltáře se společně poklonili Nebesům, Zemi, předkům a Bohu Tsao-chunovi. (Ren, Shi et al. 2007) Pro svou homofonní symboliku byl rodičům nabídnut čaj ze dvou semen lotosu. Lotos totiž zní podobně jako rok či dítě. Sladkost čaje měla přinést vřelé vztahy mezi nevěstou a rodinou, jejíž součástí se měla stát. Následovala vzájemná úklona nevěsty a ženicha a napití se ze stejného pohárku vína. Poté se pár přemístil do svatební komnaty, kde popíjel víno a pojídal pochutiny. Závěrem byla svatební hostina, na které byli muži a ženy usazeny zvlášť. (Ren, Shi et al., 2007, s. 197) „Existovalo několik uznávaných průběhů hostiny. Někdy šlo o jednu velkou hostinu, pořádanou v den svatby, ale stávalo se, že byla i série několika hostin v průběhu několika dní. Smyslem hostiny bylo symbolicky završit spojení dvou rodů. Den po svatbě musela nevěsta brzy vstát a vzdát úctu předkům. Poté mohla být představena příbuzným a přátelům rodiny ženicha. Před každým příbuzným musela pokleknout, ten jí dal malý dárek. Poté dostala od své tchýně a tchána nový rodinný titul.“ (Čínské zboží, 2012, online)

2.2. MODERNÍ ČÍNSKÁ SVATBA

V dnešní době se celý průběh zasnub a svatební ceremonie zjednodušil a v určitém směru pozměnil. Zásnuby se inspirovaly západním způsobem žádání o ruku. Od 90. let začalo být součástí svatebního dění pořizování svatebního alba a fotografií. (Li, 2010) Pár se nafotí v ateliéru v různých šatech a na různých místech a fotografie jsou promítány na svatbě. V poslední době začalo být, nejen pro dobře situované Čiňany, ale i střední třídu, samozřejmostí tzv. předsvatební focení, za které páry neváhají utratit

větší sumy peněz a velký počet z nich podniká cesty do různých koutů světa. Lákavými destinacemi jsou i evropské metropole (např.: Paříž). Během focení má nevěsta k dispozici svou vizážistku, která jí několikrát během focení přelíčí a přečeše. Fotkami se následně chlubí a promítají je během svatby či svatební hostiny. „Součástí čínských svateb je i stylizované focení a natáčení filmů, a to pořizovaných na několika místech. Dle pekingské produkční společnosti 24 Frame Video Studio patří mezi nejpopulárnější lokality, kde si svatebčané pořizují fotky a videa, indonéský ostrov Bali, thajský ostrov Phuket a Praha.“ (Manzelová, 2016, online Lidovky).

Co zůstává stále stejné napříč staletími je důležitost svatebních příprav. Dnes už tento servis vykonávají většinou svatební agentury. Rodinní příslušníci se zapojují až v posledních dnech, kdy přináší cukrovinky do domu nevěsty. (Chinsese Wedding Traditions, 2014, online) Starou ale stále aktuální tradicí je nevěstino oblékání tří až sedmero šatů. Jedny z nich jsou tradiční červené *qipao*. Při příchodu ženicha na svatbu se zapalují prskavky, které mají za úkol odehnat negativní síly. Proto bývají oblíbené bohaté ohňostroje a petardy. Ženich předá dar rodičům nevěsty. Vhodným dárkem bývají i peníze. Nevěsta si před nástupem do auta vymění staré boty za nové. Toto přezutí symbolizuje vstup do nového života. (Svatební magazín, 2016, online)

Současná generace nevěst využívá pro okázalé svatební hostiny zázemí luxusních hotelů a společenských sálů. Minulé generace nebo ty málo zámožné, se však drží a držely tradice konání svatebních rituálů v domě ženicha. Zdobená nosítka pro nevěstu nahradila luxusní auta známých značek. Auto nevěstu převáží ze svého starého domova do nového. Zachovává se tradice s vyzutím starých a nazutím nových bot. Svatební dění má být veselé. (Obuchová, 2003)

Manželé se před domem ženicha pokloní a nevěstiným úkolem je dostat se dovnitř. Brání jí v tom příbuzní ženicha, zatímco její družičky se snaží pomoci nevěstě. Na svatbách, které si ponechávají čínský ráz se nepronášejí novomanželské sliby. Partneři se několik dní před svatbou dostaví na matriku, kde podepíší potřebnou listinu. Tento úkon není nikterak oficiálně prožíván a je brán jako formalita. Během svatebního dne pár přijme svatební dary, což bývají peníze. Každému se za dar společně pokloní. (Li, Jing a Zuzana Dostálová, 2001, online) Současná generace se v západním stylu svateb

zhlédla natolik, že je možné vidět i standardní svatební průběh. Pár si najme moderátora svatby, který je ve vyzdobeném sále plného hostů oddá a novomanželé si pronesou svatební slib.

Významná proměna svateb je spatřována také v možnosti a zájmu o svatbu v kostele. Obě tyto proměny jsou spojovány se silným vlivem západní kultury a chtění Číňanů této kultuře se podobat. Stále však převládá počet párů, které svatbu uskuteční v moderních zařízeních. Další rozdíl pro nevěstu mladé generace je svobodná volba partnera. Tento pokrokový přístup je spojován s rokem 1978, kdy se Čína začala otevírat světu a Čína postupně přešla od vybírání partnerů pro své děti ke svobodné volbě partnera. Dříve byli partneři vybíráni rodiči a vzepřít se odporovalo pravidlům správného vychování a počestného života. (Li, 2010) „Devadesátá léta byla mezníkem v návratu sexuálních svobod a také v krizi manželského svazku. Stát vzhledem k politice jednoho dítěte (zavedené v roce 1979) dlouhodobě podporoval pozdní sňatky – nejlépe mezi dvaceti pěti a třiceti lety věku a pozdní porody, spíše po třicítce matky. Mladí lidé se souběžně s účinností nového zákona o rodině z konce 90. let učili žít tzv. na hromádce, tedy odkládat sňatek a se sexuálním životem začínat brzy.“ (Vojta, 2011, s. 123)

2.3. ČÍNSKÁ SVATEBNÍ SYMBOLIKA

Obuchová ve své knize „Čínské symboly“ zmiňuje, že Číňané mají sklony k přehánění a nadsázce. Příjemné zvuky by měly být co nejhlasitější, barvy co nejjasnější, linie co nejpříjemnější. To se projevuje během všech důležitých událostí v životě Číňana, svatby nevyjímaje. (Obuchová, 2000, s. 52) Možná i to je důvodem, proč je čínská symbolika natolik komplikovaná a bohatá. Většina svatební symboliky si bude klást za cíl přinést štěstí a požehnat společný dlouhý život a též bude vyjadřovat brzké a hojné požehnání mužskými potomky.

Velmi důležitou roli zastávají barvy. Nevěsta obléká tradičně červené svatební šaty. (Li, 2010) Červená se rovněž objevuje na obalech dárků a na dekoracích. V Číně má každá barva svůj význam. Červená *chung* je považována za barvu životadárnou, která má schopnost odhánět zlé duchy a démony a symbolizuje také mládí. (Obuchová,

2000) V majetnějších rodinách si muž a žena oblékali repliky oděvů čínských hodnostářů. Dnes je tento zvyk na ústupu a setkat se s ním můžeme v případě svatebního průvodu majetnější rodiny či svatebním focení. (Obuchová, 2003).

„Ve svatební symbolice se objevuje rovněž obrázek bohyně plodnosti na čchi-linovi¹ s dítětem v náručí, který můžeme nalézt ve svatební ložnici, jako výraz touhy po brzkém příchodu mužských potomků. Identický symbol lze najít vyšíty i na svatebních podhlavcích.“ (Obuchová, 2000, s.114) Právě úprava svatebního lože je součástí svatebních příprav a je jí kladena veliká důležitost. Musela se konat v „hodinu štěstí“ a měla ji na starost rodina manžela. (Chinsese Wedding Traditions, 2014, online) „Dekoraci svatebního lože provádí žena, která je všeobecně považována za „šťastnou,“ to znamená, že má syny, žijícího manžela a je zdravá. Na úpravě lože se podílí i zvolený muž, který je též považován za „šťastného.“ Jeho úkolem je lože ukotvit na vhodném místě. Během chystání lože byly do ložnice zvány děti, aby přinesly manželům plodnost a čím jich přišlo víc, tím lépe.“ (Obuchová, 2003, s.80) Postel byla poté zasypána symboly lásky a plodnosti, jako například lotosem, datlemi a jiným ovocem. Též se můžeme setkat se symbolem straky či páru strak, který se stal v lidové tvorbě symbolem naplněného manželského štěstí rovněž jako symbol ochránkyň milenců, přisuzuje se jim přínos dvojitého štěstí, jsou považovány za ptáky štěstí a zobrazení strak sedících na větvičce broskvoně ukazuje na symbol věrné lásky². „Proto byly takové obrázky nezbytným doplňkem nevěstiny výbavy a lepily se na okna novomanželské ložnice.“ (Obuchová, 2000, s. 13)

¹ „Někdy se čchi-linovi říká dračí kůň. Ptáci a zvířata se v čínské symbolice vyskytují velice často. Ať už na obrázcích, porcelánovém nádobí, v bronzu či kameni nebo jako architekturní reliéfy atd. (Obuchová, 2000, s.115)

² Tento symbol je odvozen od pověsti o nebeském pasáčkovi a nebeské přadence. „Dcera vládce Nebe se po sňatku pro samou lásku přestala věnovat svým povinnostem, a tak je Nebeský císař rozdělil. Přadlenka musí žít na východním břehu (tj. Mléčná dráha) a pasáček se synem a dcerkou na zemi (nebo na západním břehu Nebeské řeky). Pouze jednou v roce se celá rodina může sejít, a to právě v noc sedmého dne sedmého měsíce (Noc dvojité sedmičky). Tehdy se na fénixovu výzvu shromáždí všechny straky a svými křídly vytvoří most přes řeku, aby jim rodinné setkání umožnily. Říká se, že v tuto noc padá na zem hodně ptačího peří a krůpěje rosy jsou slzy nešťastných manželů. Staří Číňané si v jejich postavách personifikovali hvězdy Altair a Vega.“

2.3.1. SVATEBNÍ SYMBOLIKA OVOCE A DARŮ

Jako se symbolem manželství se v Číně můžeme setkat s broskvovým květem. Broskvový květ je totiž přirovnáván k jemnému odstínu dívčích tváří. Pro muže jsou okvětní lístky velmi vábivé a přitažlivé. S květy broskvoně se můžeme setkat již během brzkého jara (představují třetí lunární měsíc). Protože pro Číňany je počátek roku vnímán pozitivně pro uzavření manželství, je právě broskev a její květy vnímán jako hlavní manželský symbol. Větvičky z broskvoně jsou proto dobře voleným dárkem pro novomanžele. (Obuchová, 2000) Jako symbol plodnosti se využívá i granátové jablko. (Obuchová, 2000, s.) „Právě broskev a granátové jablko, ještě spolu s citrusem Buddhova ruka tvoří skupinu tří šťastných plodů.“ (Obuchová, 2000, s. 172) Zobrazení dvou granátových jablek je doplněno pseudoznakem dvojitého štěstí a též se můžeme setkat s obrázkem otevřeného granátového jablka s nápisem „granátové jablko se otevírá, má stovky semen. Přání má vyjadřovat „stovky synů.“ (Obuchová, 2000, s.171) Právě ovoce se semeny je vnímáno jako pozitivní symbol plodnosti. Jde ještě o všechny druhy melounů a lotosové plody. Zobrazeno je ovoce buď celistvé, nebo pootevřené tak, aby bylo možné spatřit jeho obsah. (Obuchová, 2000, s.172)

Lotosové plody mají díky své homofonii pozitivní vnímání ve dvou významech. Jde o výklad „spojení dohromady“ a symbol harmonie a míru. „Lotosový květ spolu s listy a pupeny, případně i semínkem, symbolizuje touhu po dokonalosti a úplnosti (i sexuální a manželské).“ (Obuchová, 2000, s. 177) Využití dvojice lotosových květů, lotosového květu a listu s plodovou číškou, má představovat manželskou svornost a sexuálního spojení. Lotus je také brán jako symbol věrnosti. Proto se právě s lotosem ve svatební tematice hojně setkáváme. Součástí nevěstina věna je pár lotosových kořenů zavázaných rudou stuhou. Právě obrázek lotosu představuje symbol lásky. (Obuchová, 2000).

Dále například liči, které se novomanželům umisťuje pod svatební lože. Věří se, že manželství obdaří potomky. Stejně je tomu taky u datlí, datlí s kaštanem a arašídý. I díky kulatosti plodů se opět setkáváme s pozitivním vyjádřením úplnosti rodiny. Proto se na svatbách „šťastné plody“ jako jsou ještě jujuby, mandle, semínka lotosů a dýní umisťují na svatební tabuli, do ložnice i postele. Kromě brzkého a hojného příchodu synů, se novomanželům přeje společný život pod vyjádřením „aby vám společně

zbělaly hlavy.“ (Obuchová, 2000, s. 175) Pozitivně sexuálně vnímané je také zobrazení květu slivoně, který je spojováno s panenstvím. Květy vypadají svěže a zdravě a jsou přezdívány jako „kůže z ledu a kosti z nefritu“, což se používá i jako přirovnání pro dospívající dívku. Právě význam spojení květu slivoně se sexem je důvodem, proč je svatební povlečení zdobeno tímto motivem. Pozitivní je i plod švestky, který pro svou kulatost symbolizuje úplnost rodiny. Ze stejného důvodu kulatého tvaru se z ovoce v kladné svatební symbolice využívá také pomeranč, který má přinést štěstí a zaručit dlouhý společný život a dekoračně jej dokresluje sváteční barevnost. (Obuchová, 2000)

Symbol, který se naopak ve svatební tématice projevit nesmí je hruška. Důvodem je homofonie, která se v čínské symbolice využívá. Hruška *li* je zvukově shodná se slovem *li* oddělení, separace, rozvod. Červená meruňka (plod i květ) zas představuje vdanou záletnou ženu. (Obuchová, 2000) V dnešní době už není s podivem, když má slečna předmanželskou sexuální zkušenost, ale v minulých generacích byla ona dívka označována za lehkou a byla připodobňována k „vyšlapané botě.“ Co je pro všechny generace společné je, že nevěsta by měla být symbolem nevinnosti, cudnosti a čistoty. (Vojta, 2011).

Přesto, že většina pozitivně volených symbolů je orientováno na oblast sexuality a plození potomků, je pro Čínu typický spíše asexuální projev. Při projevování intimních projevů na veřejnosti bylo možné před dvaceti lety spáchat přestupek a i dnes jsou považovány za společensky nevhodné. (Vojta, 2011) Jak píše Vít Vojta ve své knize „Čínský svět“ čínská společnost velmi potlačovala projev své sexuality.“ Důvodem je snaha člověka překonat primitivní lidské pudy a povznést člověka do kultivované a vznešené podoby. (Vojta, 2011, s. 120) I přesto je nespočet symbolů orientováno právě na oblast sexuality. Symboly mají přinést bohatý sexuální život a spoustu potomků – synů. (Obuchová, 2000)

2.3.2. SVATEBNÍ SYMBOLIKA JÍDEL

Kultura stará tisíce let přirozeně rozehrává hru symbolů, darů, zdvořilostí, hierarchických postojů. Není tedy s podivem, když v tak citlivém tématu jako je čínská svatba bude mít i pokrm a jeho surovina svůj význam. Rovněž také třeba svou pověst, jinotaje či rčení. (Obuchová, 2000) Důležitost stravy pro čínský národ dokládá i čínské přísloví „lid má potravu za své nebe“ jde o přísloví vysvětlující nejstarší pud lidstva. Jídlo je totiž nezbytné k zachování života a jeho kvality. (Vojta, 2011).

„Pro početný čínský národ bylo jídlo a jeho příprava vždy v centru pozornosti. Stálá hrozba hladu naučila Číňany jíst vše, co se v nejbližším okolí vyskytovalo.“ (Obuchová, 2000, s. 160) Číňané byli zvyklí zužitkovat veškeré suroviny. Díky tomu vznikl nespočet pokrmů a kuchařských postupů. (Vojta, 2011)

I používání čínských hůlek se svatební tematice nevyhne. Právě čínské hůlky byly samozřejmou součástí nevěstina věna. Krom užitečnosti daru se jedná opět o symbol přitahující štěstí. Číňané zde opět využívají homofonii, které jsou svou výslovností podobné slovu „rychle“, a tak dochází k analogii „ať má nevěsta rychle syna.“ (Obuchová, 2003, s. 161) Bývají tedy i dobrým svatebním dárkem.

„Ryby, květy a plody lotosu představují důležité suroviny pro vynalézavou čínskou kuchyni. Současně však symbolizují také manželský a sexuální soulad, rodinnou harmonii, kterou upevňuje i velké množství mužských potomků.“ (Obuchová, 2000, s.160) Pro čínské oslavy jsou samozřejmostí rýžové koláčky.³ Důvodem je jejich kulatý tvar, který je symbolem harmonie úplnosti rodiny, kdy jsou přítomni všichni členové. Sladkost značí radost. (Obuchová, 2000)

Čínskou svatební hostinu zahájí nudlová polévka pro novomanžele. Polévka obsahuje jednu velmi dlouhou nudli, kterou spolu musejí novomanželé symbolicky sníst

³ Rýži lze považovat za čínskou národní rostlinu a pro Číňany je symbolem jídla samotného. Není tedy s podivem, že v Číně byla rýže vždy vysoce ceněna a pokud byla konzumována dvakrát denně, jednalo se o projev zámožnosti. (Obuchová, 2000)

a značí jejich společný dlouhý život. Po této tradici se pouštějí do hodování i všichni ostatní hosté. (Lin, 1972)

2.4. ŠANGHAJ A SVATEBNÍ PRŮMYSL

Šanghaj je se svými 23 miliony nejlidnatější město Číny. Jedná se o největší přístav na světě. Je jedním ze čtyř měst pod ústřední správou (spolu s Pekingem, Tianjinem a Chongqingem). (Wiki upol, online) Nachází se při ústí Dlouhé řeky do Východočínského moře a jde o hlavní finanční centrum Číny, které je nejvíce propojeno se západním světem. Šanghaj byla významným městem již ve 30. letech 20. století, po roce 1949 její význam trochu upadl a následný boom započal v 70. letech, kdy se otevřela spolupráci se západem. (Pitts, 2014).

Současný šanghajský pár, který chystá svatbu má dnes široké spektrum možností, jak svou svatbu zrealizovat, díky bohaté konkurenci ve svatebním průmyslu. Jelikož svatby a veškeré věci s tím spojené jsou dobrý „business,“ objevuje se na trhu nespočet svatebních agentur a variant, jak svatbu připravit, doplnit o netradiční svatební cestu či předsvatební fotografie. V Šanghaji se pravidelně dvakrát do roka koná svatební Expo, kde si může pár vybrat téměř vše. Předhánějí se zde svatební agentury, luxusní hotely s prostory pro svatební hostinu, cukráři, šperkaři, obchody se svatebními šaty a také cestovní kanceláře. Každý se snaží nalákat na vystavovaný stánek co nejvíce lidí, proto se zdarma rozdávají dárkové předměty. Zajímavostí na tomto Expo může být, že většina nabízených svatebních šatů je bílé barvy. (Wedding Expo, 2013, online)

Páry za svatbu neváhají utratit velké sumy. Veškeré věci vyzařují luxusem a okázalostí. Je stále zažitá snaha ukázat všem okolo svůj „vysoký“ standard. Svatby jsou organizované hlavně pro potěchu pro rodinné členy. I to je důvod, proč jezdí páry do zahraničí, kde si nechávají pořídit svatební fotografie a připravit neoficiální svatební obřad jen pro sebe, případně pár nejbližších. (ČT1- 168 HODIN, 2015) Za poslední rok v této tematice výrazně stoupl zájem o Prahu. Podle dat z Czechtourismu navštívilo za poslední rok 400 tisíc čínských turistů. (Czechtourismus, online) Mezi nimi je zahrnuta i tzv. svatební turistika. V roce 2015 čínská televize Hunan TV odvysílala ve své show Day Day Up díl o České republice. V rámci tohoto dílu byla odvysílána i svatba

jednoho z moderátorů, natočená v Praze v květnu téhož roku. Touto kulturní událostí se sliboval rostoucí zájem o českou republiku v tématu svatební i obecné turistiky. Kromě Prahy je stále v kurzu Paříž a Řím. Praha je však braná jako exotická a nově objevená romantická lokalita. (ČT1-168 HODIN, 2015)

3. PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická rešerše byla provedena prostřednictvím ankety, která byla podána třem generačním skupinám v počtu dvaceti respondentek v každé skupině. Všechny zpovídané ženy jsou vdané a dotazování se podrobily zcela dobrovolně. Následující výšečové grafy zaznamenávají odpovědi respondentek na každou otázku zvlášť. Účastnice odpovídaly na položený dotaz buď kladně (ANO), nebo záporně (NE) a byly rozděleny do skupin dle věku, nejstarší od šedesáti let, prostřední kategorii tvořily ženy od třiceti šesti do padesáti devíti let a konečně nejmladší generace od osmnácti do třiceti čtyř let.

Důvodem pro šetření prostřednictvím anonymní ankety je ten, že ve většině otázek se jedná o intimní zpovědi a i tato forma spolupráce budila u Číňanek několikrát rozpaky a neochotu k vyplnění odpovědi. Proto byly pro větší anonymitu ankety podávány skupině respondentek a vybírány byly vždy hromadně. Právě i ostých tázaných respondentek na citlivé téma byl důvodem, proč jsem pro jako metodu šetření použila anketu a nikoliv formu rozhovorů. Výběr respondentek byl volen cíleně na ženy střední třídy, se kterými jsem během svého pobytu v Šanghaji přišla do styku a bylo patrné, že ženy mají stejnou životní úroveň. Příkladem respondentek, které jsem pro svou spolupráci zvolila byly například vyučující na Univerzitě, čínské úřednice na českém konzulátu, zaměstnankyně hotelu, tlumočnice atd. Střední třída v Šanghaji stále roste a díky své početnosti je dle mého názoru důležitým ukazatelem vývoje v mnou stanoveném tématu.

Jak už jsem uvedla v úvodu práce, téma výzkumu jsem zaměřila na proměnu čínské ženy – nevěsty z důvodu, že během uplynulých několika generací se výrazně změnil životní styl a možnosti žen. Tímto výzkumem prostřednictvím ankety, u ačkoliv drobného počtu respondentů, je snaha odhadnout, jak se čínská nevěsta proměnila a jak

se změnila možnost soužití páru před svatbou a závislost volby partnera na okolí. Zároveň po vyhodnocení dat by mělo být patrné, jestli je téma vhodným tématem pro hlubší zkoumání pro další práci.

3.1. ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

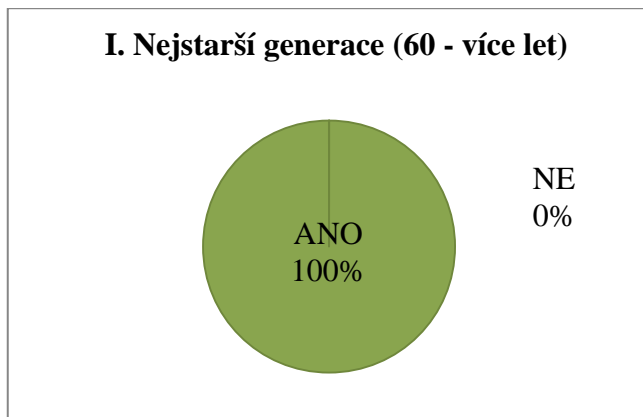
1. Vdávala jsem se bez lásky a jen čistě z racionálních důvodů:

Všechny tázané respondentky ve všech třech generacích uvedly, že motivem jejich vdavek nebyly důvody racionální, nýbrž citové. Ke shodě došlo u všech (100 %) respondentek, tedy není nutné uvádět grafické zobrazení.

2. Manžel mi byl vybrán mými rodiči:

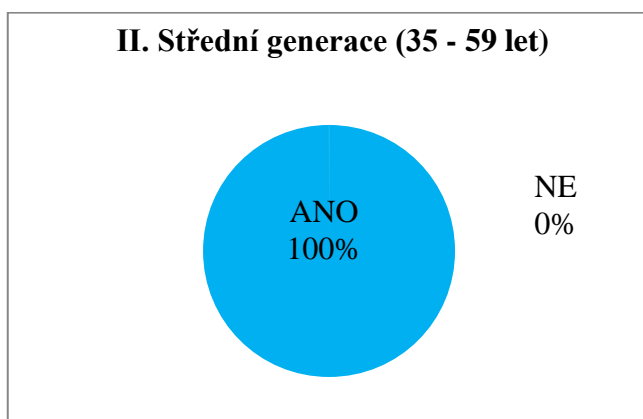
Všechny dotazované ženy ve všech generacích uvedly, že jejich manžela jim nevybrali rodiče, ale vybraly si ho ony samy dobrovolně. Dochází tedy opět ke 100% shodě. U mladé generace je to zcela přirozené, jelikož seznámení je díky rostoucímu počtu sociálních sítí velice snadné. U střední generace lze vlivem počáteční modernizace Číny též předpokládat, že se upouštělo od tradičního „dohazování“ a starých „zkostnatělých“ pořádků. Nicméně u starší generace se dalo předpokládat větší procentuální zastoupení žen, které si svého manžela nenašly samy. A to buď za pomoci „dohazovaček“, či za racionální dohody rodičů. Lze se ptát, jak ženy k této otázce vlivem rozdílnosti mentality přistupují. Faktem zůstává, že odpovědi na otázku č. 2 korespondují s odpověďmi na otázku č. 1.

3. Před svatbou jsme spolu alespoň rok chodili:

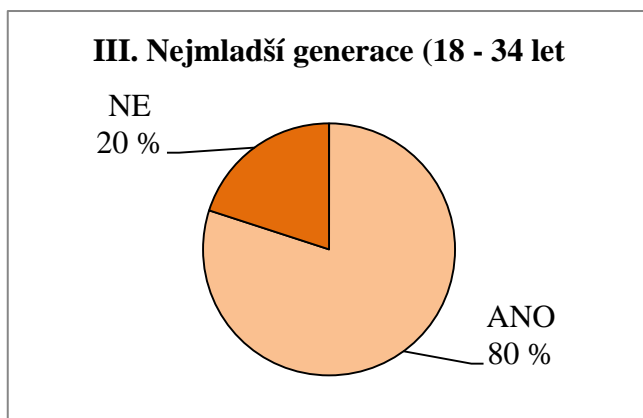

Graf č. 7: Nejstarší generace (60 a více let)

Respondentky z nejstarších dvou dotazovaných skupin se shodují, že před svatbou se svým manželem již udržovaly vztah alespoň v délce jednoho roku. Zástupkyně mladé generace už do manželství vstoupily i po kratší době vztahu. Jedná se o 20 % žen.

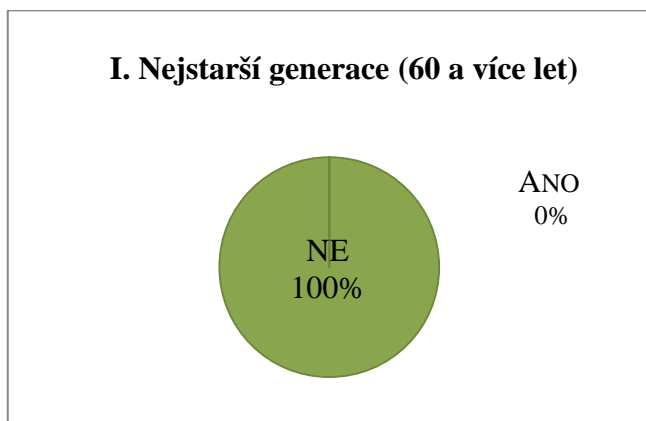

Graf č.8: Střední generace (35 – 59 let)

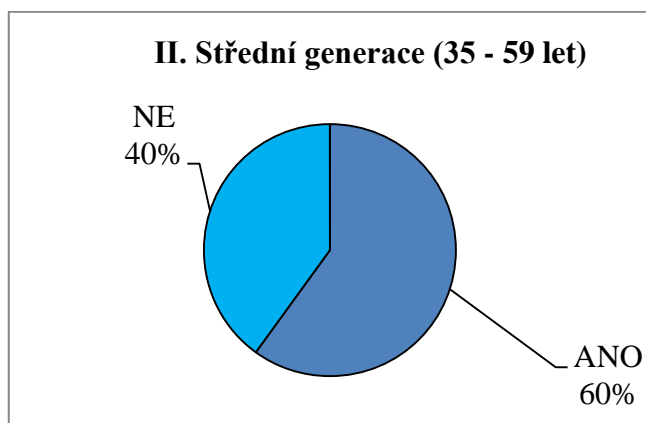

Graf č. 9: Nejmladší generace (18 – 34 let)

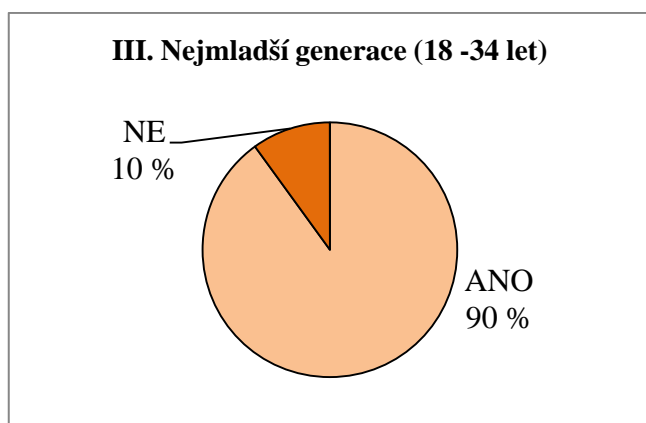
4. Bylo možné, abychom žili společně v jedné domácnosti ještě před svatbou:

Graf č. 10: Nejstarší generace (60 a více let)

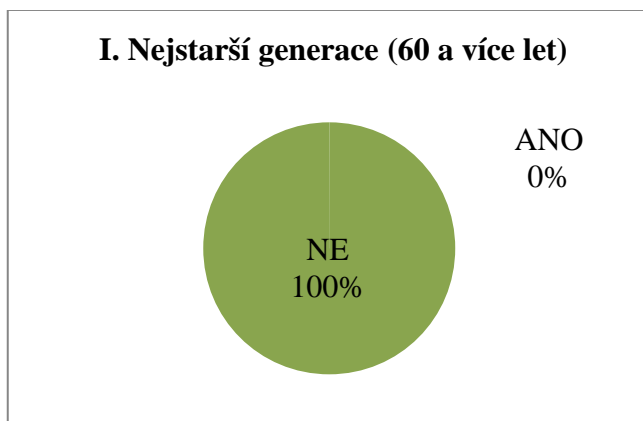
Graf č. 11: Střední generace (35 – 59 let)

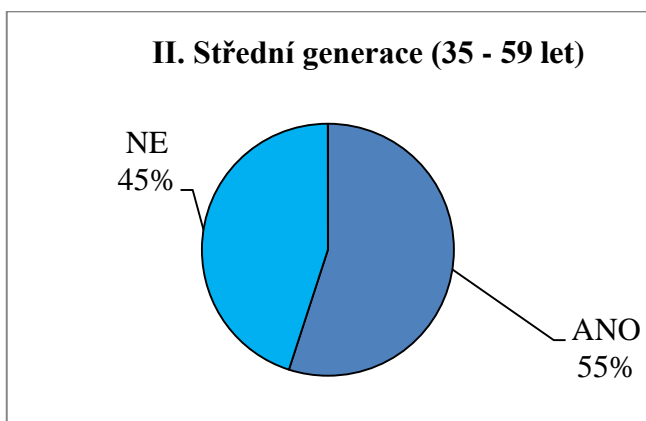
Graf č. 12: Nejmladší generace (18 – 34 let)

Na otázku, zda partneři spolu mohli žít už před svatbou, odpovědělo 100 % žen z první generace shodně, záporně. Společné soužití bylo tedy možné až po svatbě, což není s přísnou tehdejší morálkou nic nečekaného. Postupné uvolnění je znát u druhé generace žen, které se již v 60 % hlásí ke společnému bydlení s partnerem ještě před uzavřením manželství. V dnešní době je u mladých párů ve městě Šanghaj, která je silně ovlivněna západním způsobem myšlení, již společné bydlení před svatbou praxí až u 90 % dotazovaných žen.

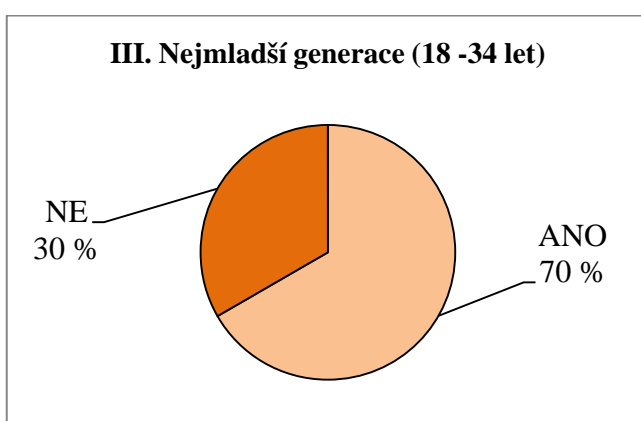
5. Sexuální styk jsem měla ještě před svatbou:

Graf č. 13 : Nejstarší generace (60 a více let)

Graf č. 14: Střední generace (35 – 59 let)

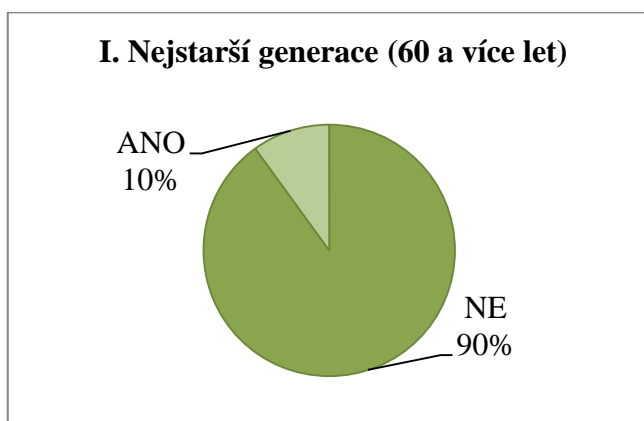

Graf č. 15: Nejmladší generace (18 – 34 let)

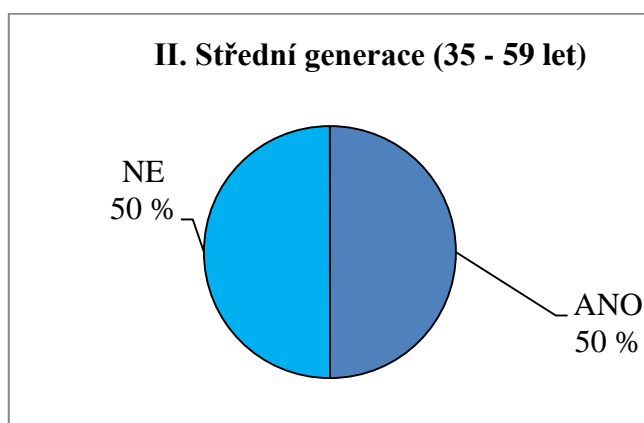
Z grafů vyplývá, že ženy v první generaci měly svou první sexuální zkušenost až se svým manželem a to po vstupu do manželství. U středně staré generace už se setkáváme s tvrzením, že ženy sexuální zkušenost měly.

Důležitým faktem je, jestli respondentky ve střední generaci spadají ke spodní či horní hranici let věku. I to může být důležitým faktorem ovlivňující výsledek šetření. U nejmladší generace je běžným jevem, že si mladé Číňanky prožijí sexuální zkušenost ještě před svatbou. Patrné to může být i z filmů a knih romantického ražení, které vznikají v posledních letech. Tabu sexuality se uvolňuje a pod vlivem západu je běžné, že si mladá dívka projde před svatbou i několika vztahy. Příkladem může být čínský romantický film natočený v Praze, který se v českém překladu jmenuje „Jen my víme kde.“

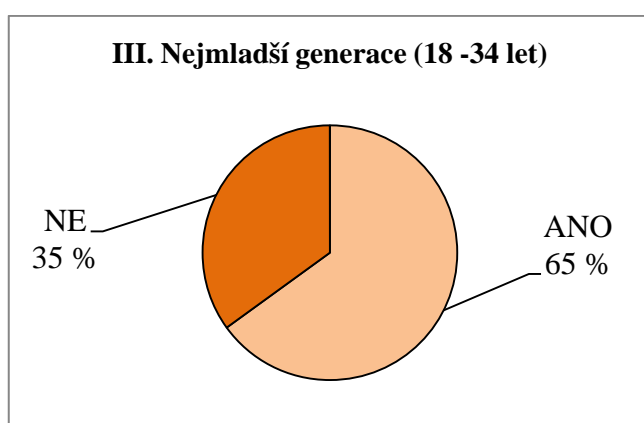
6. Před svatbou jsem měla vztah i s jiným mužem:

Graf č. 16 : Nejstarší generace (60 a více let)

Graf č. 17: Střední generace (35 – 59 let)

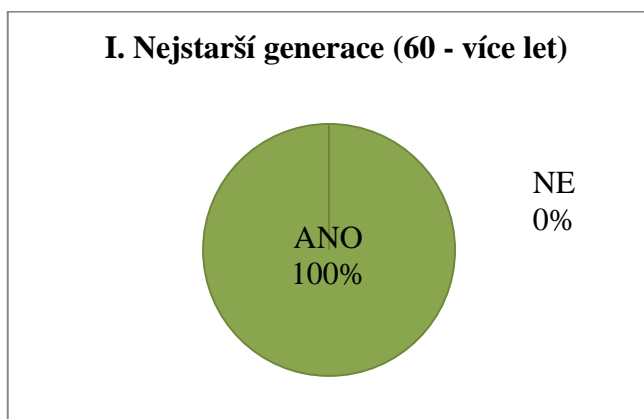
Graf č. 18: Nejmladší generace (18 – 34 let)

Zkušenost s jiným vztahem před svatbou má u nejstarší generace pouze 10 % respondentek, většina žen měla první vztah se svým manželem.

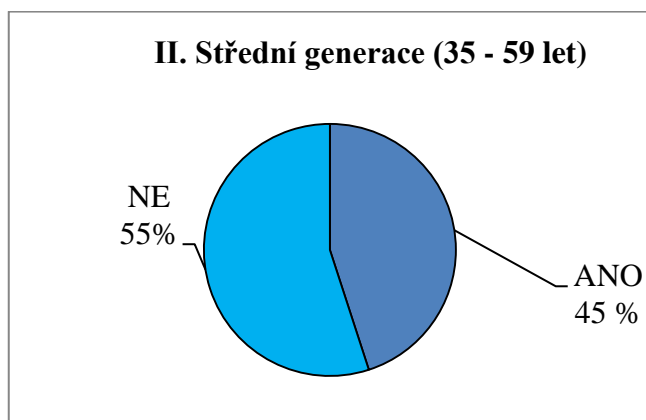
U střední generace dochází výrazné změně, jelikož již 50 % žen uvedlo, že jejich manžel není jediný, s kterým měly vztah. Odpovědi korespondují s otázkou číslo 5 (zda měly ženy sexuální styk ještě před svatbou), uvedené množství respondentek si vzájemně odpovídá.

U nejmladší generace již většina žen prožila před svatbou jiný vztah. Stále ale zůstává výrazné procento těch, které vstupují do manželství s prvním partnerem.

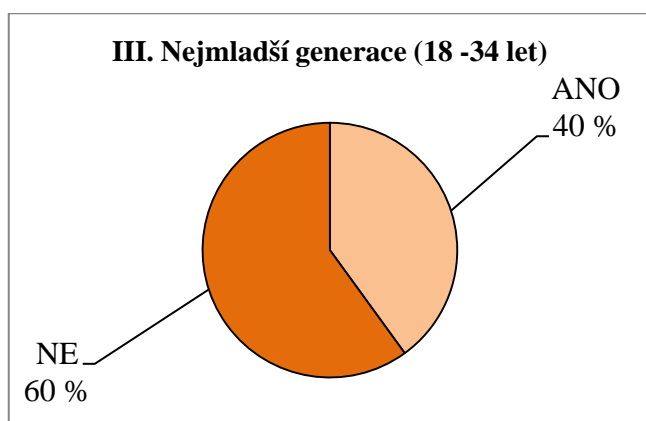
7. Svatba proběhla jedna – tradiční čínská:

Graf č. 19 : Nejstarší generace (60 a více let)

Graf č. 20: Střední generace (35 – 59 let)

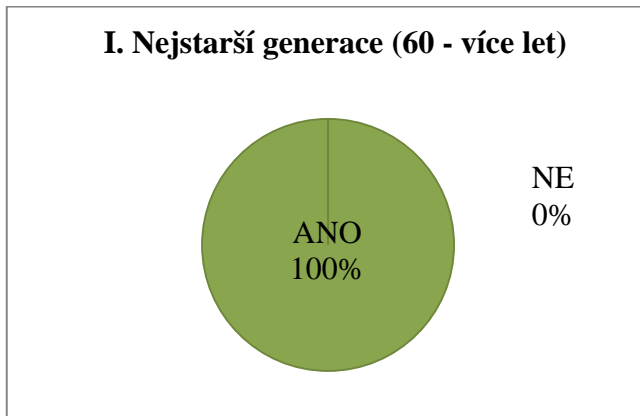
Graf č. 21: Nejmladší generace (18 – 34 let)

Tradiční čínská svatba (viz část „Literární rešerše“) je složitý proces tradic a symbolů. Dodnes je symbolika dodržována avšak od jistých tradic se upouští a nahrazují je západní zvyky. U první generace žen všechny odpověděly, že jejich svatba byla tradiční čínská bez západních prvků.

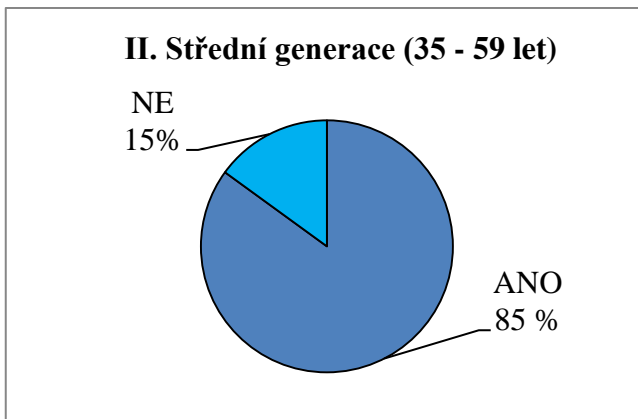
Střední generace žen odpověděla z 45 %, že jejich svatba byla jedna a tradiční, většina (55 %) však již uvedla zápornou odpověď a lze tedy předpokládat, že měly buď svatby dvě (jedna tradiční a druhá ve volně volené tématice či národnosti partnera).

Mladší generace je již uvolněnější a z 60 % uvedla, že měly jiný typ svatby.

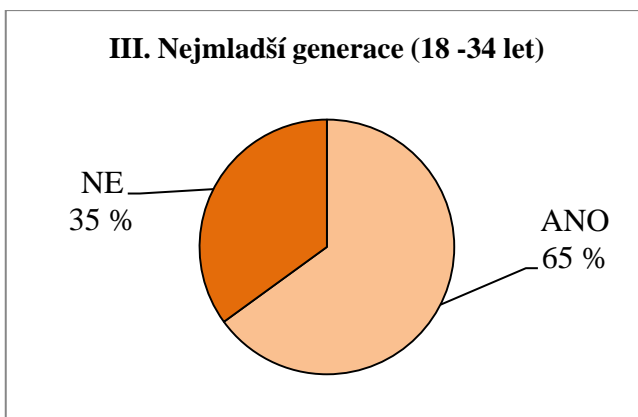
8. Svatba se skládala z tradičních čínských tradic a rituálů:

Graf č. 22 : Nejstarší generace (60 a více let)

Graf č. 23: Střední generace (35 – 59 let)

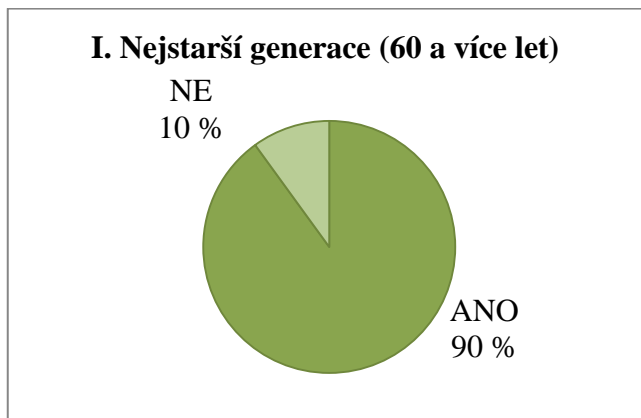

Graf č. 21: Nejmladší generace (18 – 34 let)

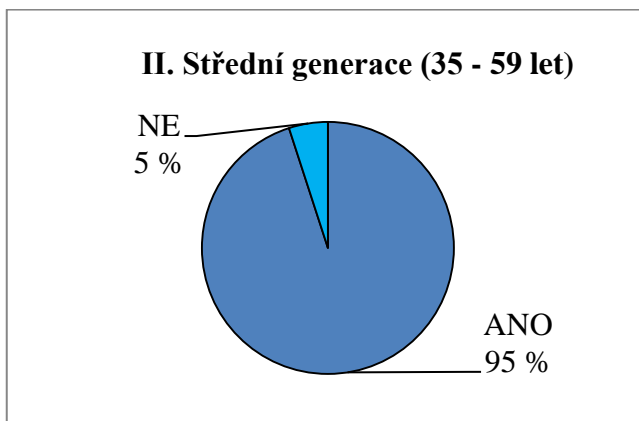
Nevěsty nejstarší generace shodně vypověděly, že svatba byla složena z tradičních čínských tradic a rituálů. Drobný úbytek už vidíme u generace číslo dva, která od zvyků v 15 % upouští. U nejmladší generace se odvrát od čínských rituálů během svatby prohlubuje na 35 %.

(Na podrobnější výčet a vyčíslení typů rituálů se zaměříme v otázce číslo 19).

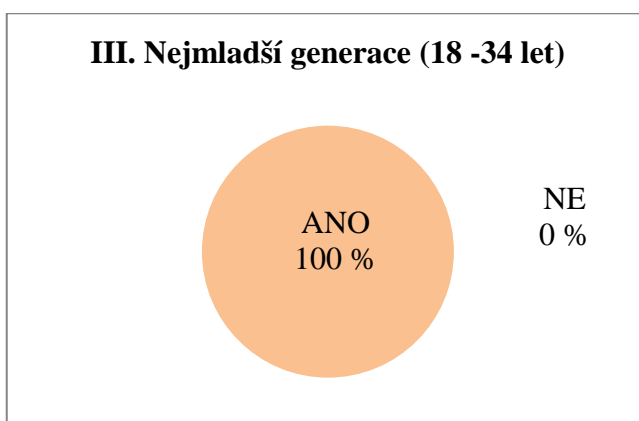
9. Souhlasím se západním stylem svatby v Číně:

Graf č. 25 : Nejstarší generace (60 a více let)

Graf č. 26: Střední generace (35 – 59 let)

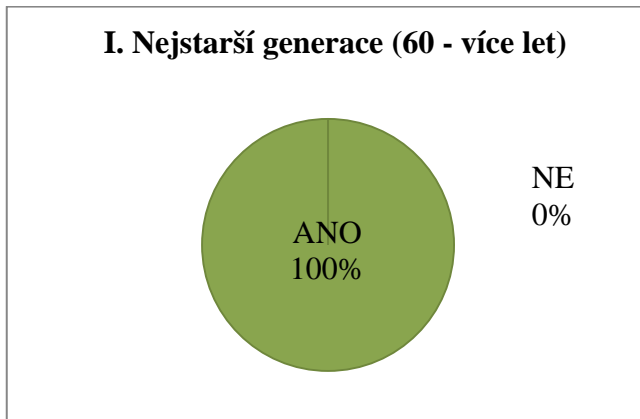

Graf č. 27: Nejmladší generace (18 – 34 let)

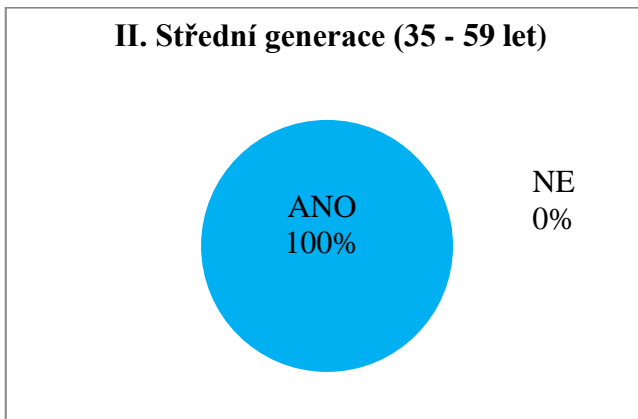
U obou nejstarších generací lze pomocí výsečových grafů vidět, že jen drobný počet respondentek nesouhlasí se západním stylem svatby v Číně. Většina (až 95 %) odpověděla kladně.

U mladé generace všechny ženy západní styl svatby v Číně podpořily.

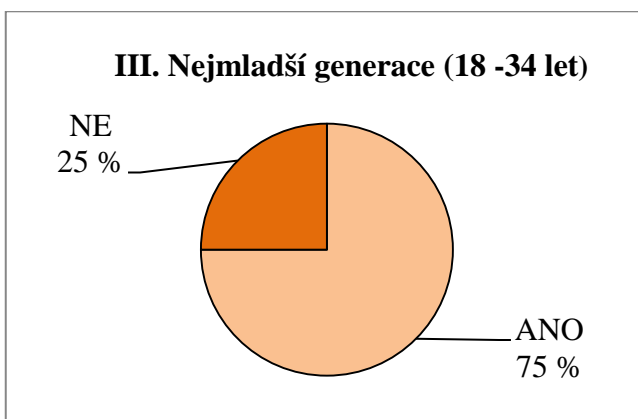
10. Svatební cesta („Libánky“) jsou pro mě samozřejmost:

Graf č. 28 : Nejstarší generace (60 a více let)

Graf č. 29: Střední generace (35 – 59 let)

Graf č. 30: Nejmladší generace (18 – 34 let)

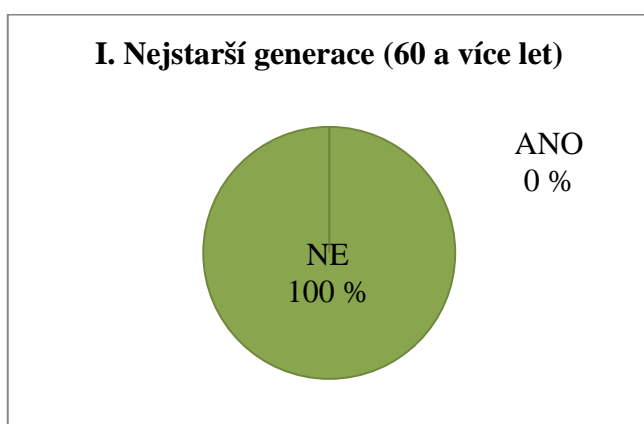
Obě nejstarší generace shodně potvrdily, že svatební cesta je pro ně automatickou součástí svatebního dění.

U mladé generace docházím k překvapivému výsledku, jelikož se svatební cestou automaticky počítá 75 % žen a 25 % ji nevidí jako nutnost.

11. V manželství se většinu času cítím spokojená:

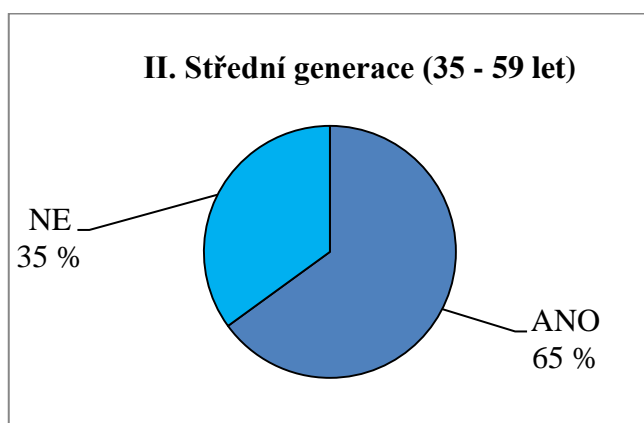
Ve všech třech dotazovaných skupinách žen respondentky uvedly, že se cítí ve svém manželství většinu času spokojené. V této otázce se opět můžeme zamýšlet, zda se jedná o ženy, které mají opravdu štěstí na harmonický vztah a bezproblémová manželství, nebo jestli je pro Čiňanku záporná odpověď veřejně prezentovatelná. (viz vyhodnocení)

12. Rodiče by mi povolili provdat se za cizince:

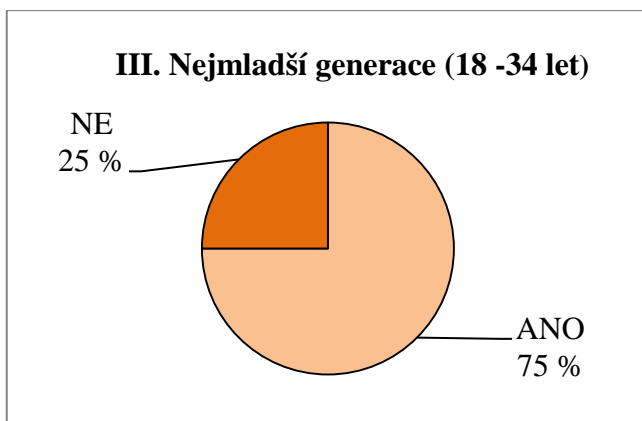

Rodiče zástupkyň první generace by zřejmě nesouhlasili, aby si jejich dcera vzala za muže cizince. U prostřední generace už tato možnost přichází v úvahu u celých 65 % žen a u třetí generace již v 75 %.

Graf č. 34 : Nejstarší generace (60 a více let)

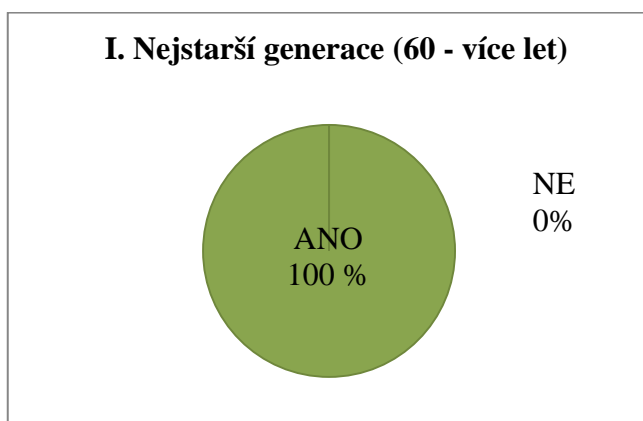

Graf č. 35: Střední generace (35 – 59 let)

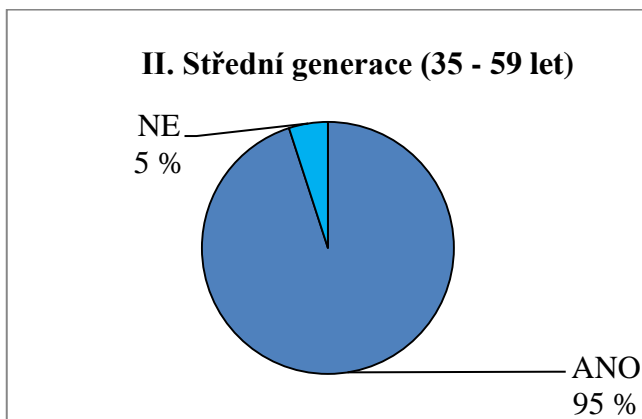

Graf č. 36: Nejmladší generace (18 – 34 let)

13. Schválení ženicha rodiči byla nutnost:

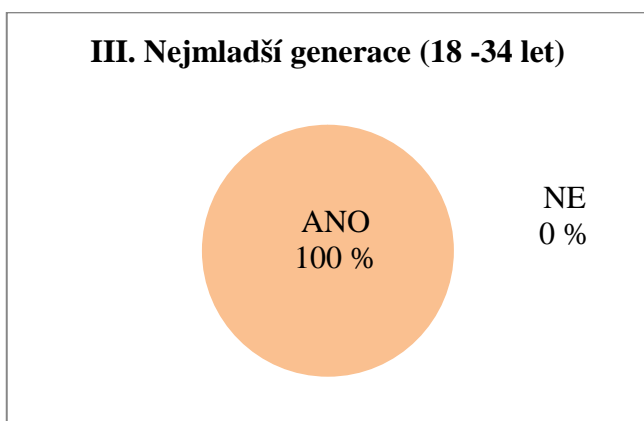

Graf č. 37 : Nejstarší generace (60 a více let)

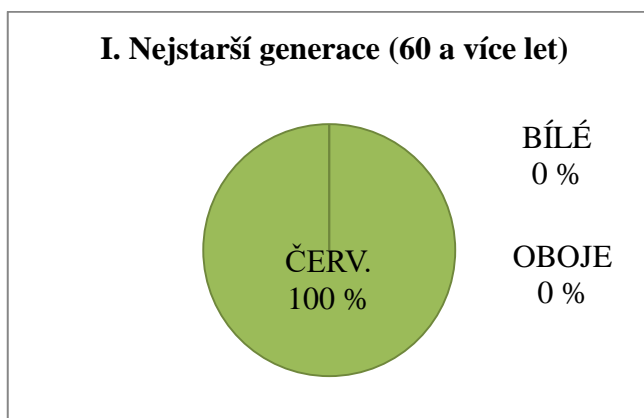
Graf č. 38: Střední generace (35 – 59 let)

Nejstarší a nejmladší generace nevěst shodně ve 100 % vypověděla, že pro ve výběru životního partneru sehrálo roli, schválení nastávajícího rodiči. V prostření generaci dochází k mírnému odlišení. Faktem však zůstává, že pro čínskou dívku je důležité, aby její rodina budoucího zetě přijala.

Graf č. 39: Nejmladší generace (18 – 34 let)

14. Barva šatů na svatbu:

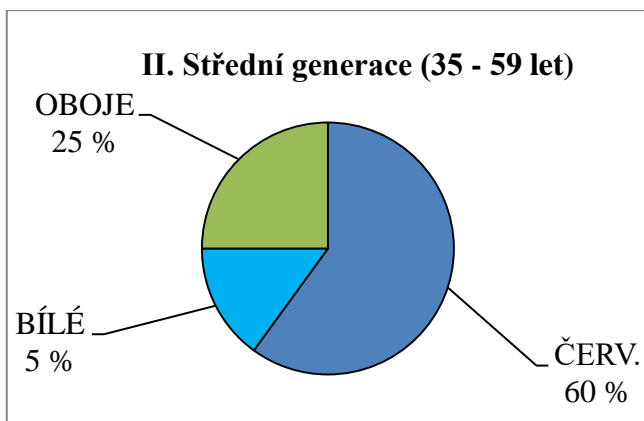

Graf č. 40: Nejstarší generace (60 a více let)

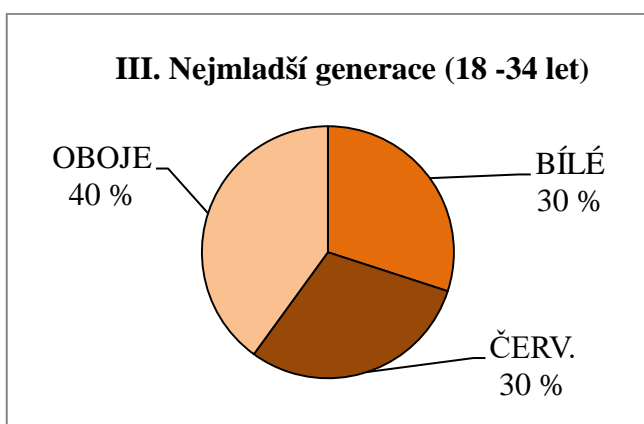
Celá první generace nevěst uvedla, že pro svatební obřad zvolily tradiční červené šaty.

U druhé generace ženy zvolily šaty červené, bílé i možnost střídání šatů během svatebního veselí. Červené šaty stále převažují v nadpoloviční většině.

Nejmladší generace nevěst v největším počtu uvedla výběr obou barev šatů (bílých i červených) a jednotlivou volbu barev u každé ve 30 %.

Graf č. 41: Střední generace (35 – 59 let)

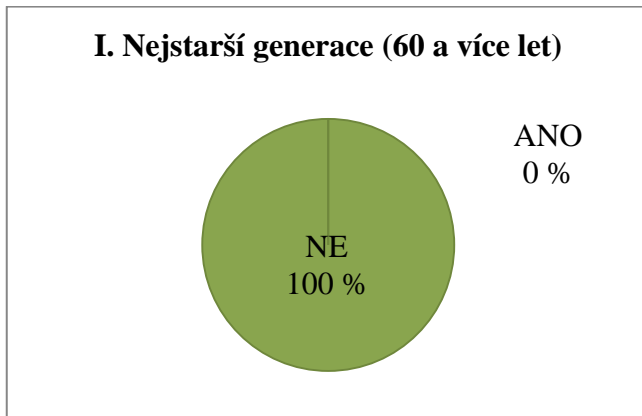

Graf č. 42: Nejmladší generace (18 – 34 let)

15. Svatební obřad proběhl v zahraničí:

U všech třech zkoumaných skupin 100 % respondentek uvedlo, že jejich svatební obřad se odehrál v Číně, nikoliv v zahraničí. Dochází ke shodě u všech generací, což potvrzuje, že si Číňanky stále potrpí na svatbu v kruhu rodinném a v domácím prostředí.

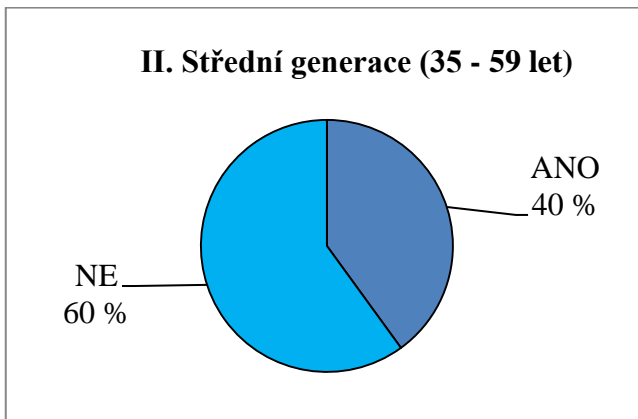
16. Svatbu nám organizovala svatební agentura:

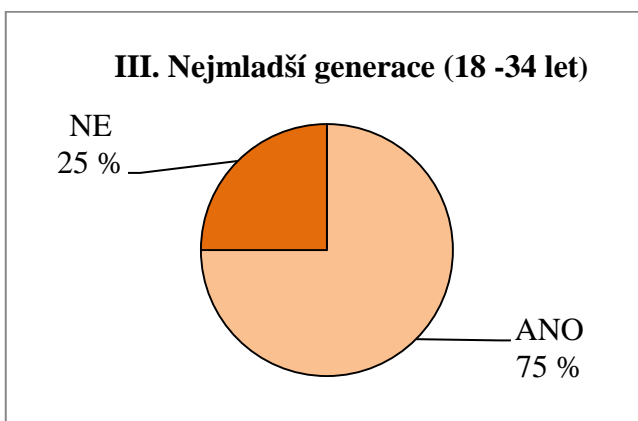
Graf č. 46: Nejstarší generace (60 a více let)

Mnou oslovené respondentky nejstarší generace servis svatební agentury nevyužily.

V případě střední a nejmladší generace již ke spolupráci s agenturami dochází. U druhé generace v počtu 60 % a u třetí ze 75 %.

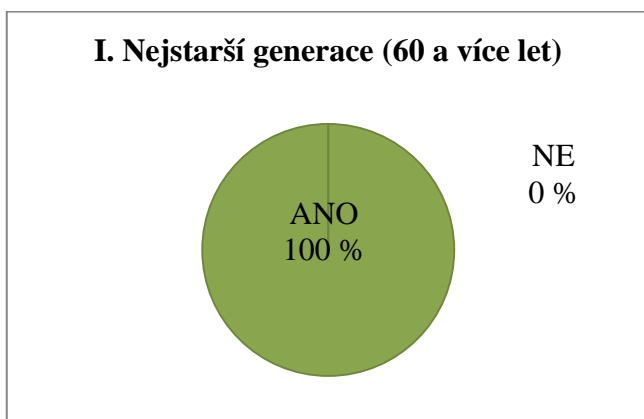

Graf č. 47: Střední generace (35 – 59 let)

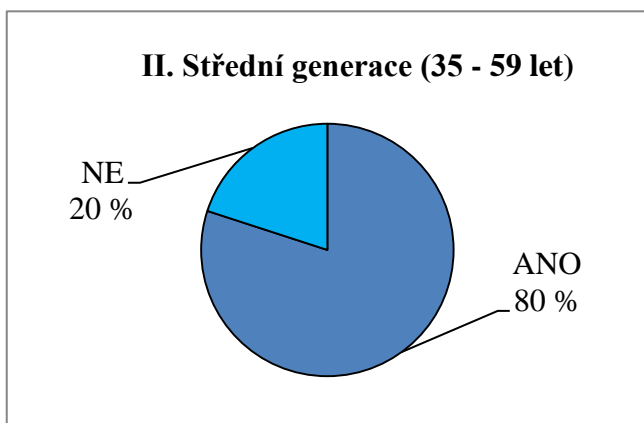

Graf č. 48: Nejmladší generace (18 – 34 let)

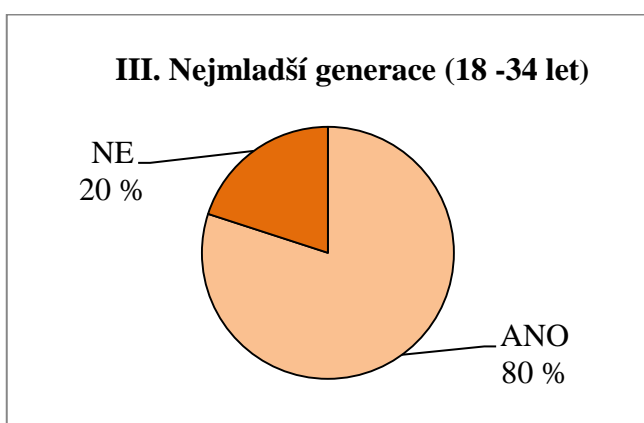
17. Datum svatby jsem velmi pečlivě vybírala a věřím, že je to důležité:

Graf č. 49: Nejstarší generace (60 a více let)

Graf č. 50: Střední generace (35 – 59 let)

Graf č. 51: Nejmladší generace (18 – 34 let)

Všechny zástupkyně nejstarší generace uvádí, že pro ně bylo při výběru svatebního dne důležité, který den a datum pro svatbu zvolí. V literární rešerši se pojednává o významu numerologie a ostatní symboliky.

U střední a mladší generace již 20 % respondentek uvádí, že přehnaný důraz na datum pro ně není důležitý.

18. Nejčastější věk nevěsty: (Výpočet pomocí mediánu)

I. Nejstarší generace (60 a více let)	II. Střední generace (35 - 59 let)	III. Nejmladší generace (18 -34 let)
25,5 let	24,5 let	27,5 let

Tabulka č. 1: Nejčastější věk nevěsty u jednotlivých generací

19. Procentuální vyjádření četnosti rituálů dle příslušné generace:

	I. Nejstarší gen. (60 a více let)	II. Střední gen. (35 - 59 let)	III. Nejmladší gen. (18 -34 let)
Svatební obřad	100 %	100 %	100 %
Svatební hostina	100 %	100 %	100 %
Červené <i>qipao</i>	100 %	80 %	80 %
Ve svatební den jsem měla 3 -7 šatů	90 %	90%	75 %
Na znamení příchodu ženicha se zapalují prskavky, aby odehnaly vše zlé.	100 %	100 %	90 %
Ženich předává dar rodině nevěsty.	100 %	65 %	85 %
Svatební průvod z domu nevěsty do domu ženicha.	95 %	75 %	70 %
Vítání nevěsty v novém domově.	95%	90 %	50 %
Drobné rituály během svatebního průvodu a vítání nevěsty, které je nutno dodržovat.	100 %	90 %	90 %
Zouvání starých bot a nazouvání nových.	100 %	75 %	50 %

Tabulka č. 2: Procentuální počet respondentek, které potvrdily daný rituál.

3.2. VYHODNOCENÍ

1. Nejstarší generace žen (60 a více let)

Výsledky šetření u většiny otázek předpokládají shodu s hypotézami stanovenými v úvodu práce. Nejstarší generace žen zodpovídala otázky většinou v duchu tradiční morálky. Nebylo pro ni možné bydlet se svým nastávajícím ve společné domácnosti před uzavřením manželství. Neměly sexuální zkušenost před svatbou a jiný vztah před uzavřením manželství měly jen dvě z respondentek. Rovněž byla samozřejmostí poslušnost a loajálnost potomků k rodičům, kdy bez souhlasu rodičů nebyla svatba možná. I výběr svatebního dne byl u všech respondentek nejstarší generace proveden s patřičnou pečlivostí a v duchu tradiční numerologie. Ve výběru šatů se ženy držely tradiční červené barvy a organizace svatby závisela na rodině. Zároveň byly dodržovány tradiční svatební rituály a to většinou u všech respondentek. Svatební cestu potvrdily všechny ženy nejstarší kategorie za samozřejmost.

Nejčastější věk nevěsty nejstarší generace se pohybuje okolo dvaceti pěti a půl let. Překvapující je výsledek odpovědí, kdy respondentky ve 100 % uvedly, že svého partnera si vybraly samy a jejich manželství je založeno na citovém základu.

2. Střední generace žen (35- 59 let)

U prostření generace je patrné určité uvolnění, které se projevuje například v možnosti společného soužití už před svatbou. To potvrdila již nadpoloviční většina (60 %). Na to navazuje již předmanželská sexuální zkušenost, kterou potvrdilo 55 % žen, které také potvrdily, že polovina z nich měla před svatbou vztah i s jiným mužem.

Všechny respondentky uvedly, že vztah s partnerem udržovaly již rok před svatbou, že manželství je založeno na citovém základu a manžela si vybraly samy dobrovolně. Poslušnost k rodičům zůstává zachována, souhlas je nutný v 95 %. Uvolnění je však znát ze strany rodičů, kteří by cizince povolili v 65 %.

Svatební obřad proběhl ve všech případech v Číně a konal se v tradičním duchu v 85 %. Novinkou je možnost svatebních šatů i v bílé barvě a možnost vystřídání obou variant, k čemuž se přiklání 35 % žen a novinkou také je, že již 40 % žen využilo servis svatební agentury. S patřičnými změnami není překvapením, když 95 % žen nevdá západní styl svatby v Číně. Faktem však zůstává, že tradiční rituály stále převládají a to v silné nadpoloviční většině.

Neměnná je spokojenost všech žen v manželství a potřeba svatební cesty. Nevěsta se obvykle vdávala ve věku dvacet čtyř a půl let.

3. Nejmladší generace žen (18-34 let)

Nejmladší a v očekávání nejpokrokovější skupina respondentek potvrzuje předpokládané uvolnění v několika oblastech. Již 18 % žen uzavřelo manželství dřív jak po roce vztahu. Až 90 % uvedlo, že se svým manželem žili ve společné domácnosti ještě před svatbou a sexuální zkušenost potvrdilo dokonce 70 % žen. Nadpoloviční většina (65 %) měla také před svatbou vztah s jiným mužem. Cizince by již schválilo 75 % rodičů. A se západním stylem svatby souhlasí už všechny respondentky, které překvapivě slevují ze svatební cesty na 75 %.

Pozitivním faktorem zůstává, že ženy si manžela stále volily na citovém základu, vybraly si ho dobrovolně, jsou v manželství spokojené a zároveň pro všechny zůstává nutností schválení rodičů.

Ryze jen jedna tradiční čínská svatba se již objevuje méně. Tradiční zvyky v nadpoloviční většině zůstávají (např.: výběr dne svatby dle numerologie), ale svatební dění je silně ovlivněno západním stylem. Agenturu k přípravě využívá již 75 % žen a barvy šatů se nejčastěji kombinují. Věk nevěsty se posunul dle západních zvyklostí a podpoře státu na dvacet sedm a půl let.

POZNÁMKA.: Ve všech třech generacích se setkáváme s tvrzením, že jsou respondentky v manželství spokojené a partnera si vybraly dobrovolně. Jelikož se jedná o 100% shodu, vyvstává otázka, zda takový výsledek odpovídá reálné skutečnosti. Na základě prostudované literatury a výzkumem získaných poznatků docházím k závěru, že se jedná o kulturně odlišný rys v mentalitě lidí „snaha vyhýbat se konfliktům lhaním, říkání negativních informací a snaha neztratit tvář.“ (Vojta, 2011, s. 158)

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit a zodpovědět hypotézy, zda ve městě Šanghaj během posledních třech generací dochází k vytlačování tradičních čínských svatebních zvyklostí a tradiční čínské svatby. Vypracovaná analýza měla za cíl zhodnotit, jak se proměňuje čínská nevěsta střední sociální skupiny, její postoje, chování a jestli se čínská nevěsta mění pod silným vlivem západní kultury.

Nutností pro adekvátní zodpovězení těchto hypotéz bylo vypracování a následné podání ankety třem generacím žen. Šetření prokázalo, že došlo k významné změně v několika oblastech. Zatímco nejstarší generace byla svazována pevnými morálními pravidly a bylo pečlivě hleděno na ženskou cudnost, během několika desetiletí dochází postupně k uvolnění těchto pravidel chování. Pro nejstarší generaci nebylo možné žít se svým mužem před uzavřením manželství, měly pouze jeden vztah, který završila svatba a před ní neměly žádnou sexuální zkušenost. To vše se postupně změnilo a současná mladá čínská žena už má možnosti zcela jiné. Je zcela normální, že projde jedním i více vztahy, kde již získá sexuální zkušenosti a je běžné, že se svým partnerem žije již před svatbou. Zároveň výzkum prokázal jednotné odpovědi u všech generací na otázku spokojenosti v manželství a svobodný výběr partnera. Všechny respondentky uvedly, že jsou v manželství spokojené a partnera si vybraly samy. V tomto bodě je znatelné, že se jedná spíše o předem samozřejmě „správně“ zvolenou odpověď. Může se jednat o kulturní odlišnost zapříčiněnou čínskou snahou „neztratit tvář,“ snaze vyhýbat se konfliktům a negativním odpovědí prostřednictvím lhaní. Proto bych pro další výzkum volila v podobných otázkách jinou formu zkoumání, např: osobní rozhovor s respondentkou, se kterou mám přátelský vztah a předpoklad její otevřenosti v choulostivých otázkách bude větší.

Čína se v 70. letech minulého století začala otevírat světu a vliv Západu je v tomto kontextu velmi výrazný. Po roce 1949 významnost Šanghaje ztratila na úrovni, kterou si držela ve třicátých letech. To se mění právě v již zmíněných 70. letech. Šanghaj jakožto hlavní finanční a obchodní centrum je se Západem silně propojena. Navíc Číňané mají touhu podobat se Západu a přebírají mnohé zvyky a způsoby chování. V dnešní době navíc velká část odjíždí studovat do zahraničí, kde nabírá zkušenosti ve stylu chování v

„západním stylu.“ To vše jsou důvody, proč můžeme sledovat proměnu čínské nevěsty během uplynulých třech generací.

Co se týká proměny čínské nevěsty a svatebních rituálů, stále nadpoloviční část respondentek potvrdila praktikování většiny tradičních čínských svatebních zvyklostí. Stále je kladen důraz na numerologii, symboliku a na rituály přitahující štěstí. Také je zažitá snaha svatbou ukázat vysokou životní úroveň rodiny a proto se do svatby investují horentní částky, které podporují rozmach svatebního průmyslu.

Hlavní proměna moderní nevěsty je v barvě svatebních šatů. Již nadpoloviční počet nevěst tíhne k bílým svatebním šatům a červené si nechávají jako symbolické buď na svatební focení nebo na převlečení během svatebního veselí. U některých tradic (např.: nazouvání nových bot) se praktikování snížilo na polovinu a též vítání nevěsty v novém domě praktikovala jen polovina z respondentek. Ač se postupně upustilo od některých drobných tradic, hlavní rituály a smysl svatby zůstává stále zachován.

Přínos této analýzy lze spatřit nejen pro zajímavé výsledky zkoumání, ale i otevření možností pro další vědecké šetření. Například se nabízí možnost sledovat téma v jiné sociální skupině, pro větší počet respondentek či komparaci s jiným městem či provincií.

RESUMÉ

The aim of this bachelor thesis is to clarify changes in a Chinese bride over the last three generations in Shanghai. It also presents a hypothesis that a traditional Chinese wedding is being slowly replaced with western wedding traditions. It answers the questions how the bride's approach to the wedding has been developing, how the possibilities of the couple's cohabitation and intimacy before the wedding has been changing, which traditions are kept during the wedding ceremony and which, by contrast, are on the decline. The data were processed and evaluated on the basis of questionnaires answered by twenty female respondents in each of the three generation groups to be compared. The theoretical part describes the wedding ceremony, its necessary elements, rituals and also explains the symbolism. The practical part shows percentage results of the answers, using pie charts, for each of the three generations with respect to each question. The outcome of this bachelor thesis will be confirmation or refutation of the hypothesis and analysis of the evaluated data.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

- DVOŘÁK, Rudolf: Čína. Popis říše, národa, jeho mravů a obyčejů. Praha: České lidové knihkupectví Josefa Sprinty, 1900. 189 s.
- FREEDMAN, Maurice. Family and kinship in Chinese Society . Stanford, CA: Stanford University Press, 1970. 284 s.
- KATAKKAR, M. Encyklopedia of numerology, Jaico nakladatelství, 2007. 185 s.
- LIN, Hsiang Ju, and LIN, Tsuifeng. Chinese Gastronomy. New York, NY: Pyramid Publications, 1972. 208 s.
- LIM, Li Kok. Chinese culture. Asiapac groups Singapore, 2003. 165 s. ISBN 981- 229-328- 0
- OBUCHOVÁ, Lubica. Zásnuby, sňatky, rozvody. Praha: Česká orientalistická společnost, 2003. 127 s. ISBN 80-902510- 6-4
- OBUCHOVÁ, Lubica. Čínské symboly. Lubica Obuchová. 1. vyd. Praha : Grada, 2000. 187 s. ISBN 80-247-9045-9
- OBUCHOVÁ, Lubica. Číňané 21. století : dějiny - tradice - obchod. Praha: Academia, 1999. 287 s. ISBN 80-200-0641-9
- PITTS, CHRIS. Šanghaj do kapsy : zajímavosti, tipy na výlet, vše po ruce, 2014. 152 s. ISBN 978-80-256-1170-8
- REN, Qiliang. SHI, Xu. LI, Chen. LI, Jiayu. ZHAO, Jinghua, PENG, Jun. BELÉN, Cuadra Mora, ESTRADA Isidro: Conocimientos comunes de la cultura china. Beijing: Gaodeng jiaoyu chubanshe, 2007. 241 s.
- VOJTA, Vít. Čínský svět : jak porozumět současné Číně, čínskému chování a myšlení. Vít Vojta. Brno : Pixl-e, 2011. 199 s. ISBN 978-80-905021-0-9
- WATSON, Rubie. BUCKLEY, Patricia. Marriage and inequality in chinese society, University of California Press, 1991. 38 s.

Internetové zdroje:

Čínština pro praxi: Wiki Upol [online]. 2013 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z:

<http://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/%C5%A0anghaj>

Chinese Wedding Traditions. Chinese historical and cultural project [online]. 2014 [cit.

2016-11-30]. Dostupné z: <http://chcp.org/virtual-museum-library/chinese-wedding-traditions/>

Jak se slaví svatby jinde ve světě: Čínská svatba. Svatební magazín [online]. 2016 [cit.

2016-11-30]. Dostupné z: <http://www.svatebni-magazin.cz/jiny-kraj-jiny-mrav-aneb-jak-se-slavi-svatby-jinde-ve-svete/>

LI. Jing, DOSTÁLOVÁ. Zuzana. Jak se žije maminkám v Číně 2: Svatba [online]. USA,

2001 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek2134.htm>

MENZELOVÁ, Kateřina. Čínské novomanželské páry v centru Prahy. Lidovky.cz:

Česká pozice [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-11-30]. Dostupné z:

http://ceskapozice.lidovky.cz/cinske-novomanzelske-pary-v-centru-prahy-f1b-/tema.aspx?c=A120617_044500_pozice_70168

Svatební obřady v Číně. Čínské zboží [online]. 2012 [cit. 2016-11-30]. Dostupné z:

http://www.cinske-zbozi.cz/skatule-zajimavosti/342-svatebni-obrady-v-cine?jtouchTemplateSelector=cinske_zbozi&jtpl=cinske_zbozi

168 hodin: Svatební invaze [online]. 2015 [cit. 2016-12-01]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10117034229-168-hodin/215452801101004/>

Wedding Expo [online]. Shanghai, 2013 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z:

<http://www.chinaweddingexpo.com.cn/en/index.aspxw.rodina.cz/clanek2134.htm>

SEZNAM PŘÍLOH

Anketa

Obrazová příloha

2 obrázkové přílohy:

Obrázek č.1: Svatební focení čínského páru v Praze, rok 2015

Obrázek č. 2: Tradiční čínská nevěsta v červeném

ANKETA

Anonymní dotazník- Proměna čínské nevěsty v průběhu tří generací v Šanghaji:

<u>Věk:</u>	<u>Zaměstnání:</u>		
1. Vdávala jsem se z lásky a dobrovolně:		ANO	NE
2. Ženicha mi vybrali rodiče:		ANO	NE
3. Před svatbou jsme spolu alespoň rok chodili:		ANO	NE
4. Žít spolu před svatbou bylo možné:		ANO	NE
5. Sex před svatbou:		ANO	NE
6. Před svatbou jsem měla vztah i s jiným mužem:		ANO	NE
7. Svatba proběhla jedna- tradiční čínská:		ANO	NE
8. Svatba se skládala z tradičních čínských rituálů:		ANO	NE
Zaškrtněte pokud souhlasíte:			
☐	Na znamení příchodu ženicha se zapalují prskavky, které mají odehnat vše zlé		
☐	Na hostinu červené <i>qipao</i>		
☐	Ženich odevzdává dar rodičům nevěsty		
☐	Svatební průvod od domu nevěsty k domu ženicha		
☐	Vítání nevěsty: Svatební průvod dorazí k domu ženicha a zde probíhají tradiční rituály.		
☐	Svatební obřad		
☐	Svatební hostina		
☐	Ve svatební den jsem měla připravené troje až sedmery šaty		
☐	Vyzouvání starých bot a obouvání nových		
9. Souhlasím se západním typem svatby v Číně		ANO	NE
10. Líbánky jsou pro mě samozřejmost:		ANO	NE
11. V manželství jsem většinu času spokojená:		ANO	NE
12. Rodiče by mi povolili provdat se za cizince:		ANO	NE
13. Schválení ženicha rodiči byla nutnost:		ANO	NE
14. Barva svatebních šatů:	BÍLÁ ČERVENÁ OBOJE		
15. Měla jsem svatbu v zahraničí?		ANO	NE
16. Svatbu mi organizovala svatební agentura:		ANO	NE
17. Datum svatby jsem velmi pečlivě vybírala a věřím, že je to důležité.		ANO	NE

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Obrázek č.1: Hanna Connor, svatební fotografka – svatební focení v Praze, rok 2015

Obrázek č. 2: Tradiční čínská nevěsta